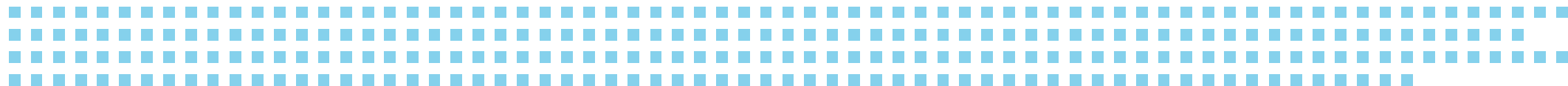

SLAAPSTOORNISSEN EN PARKINSON

Maartje Louter

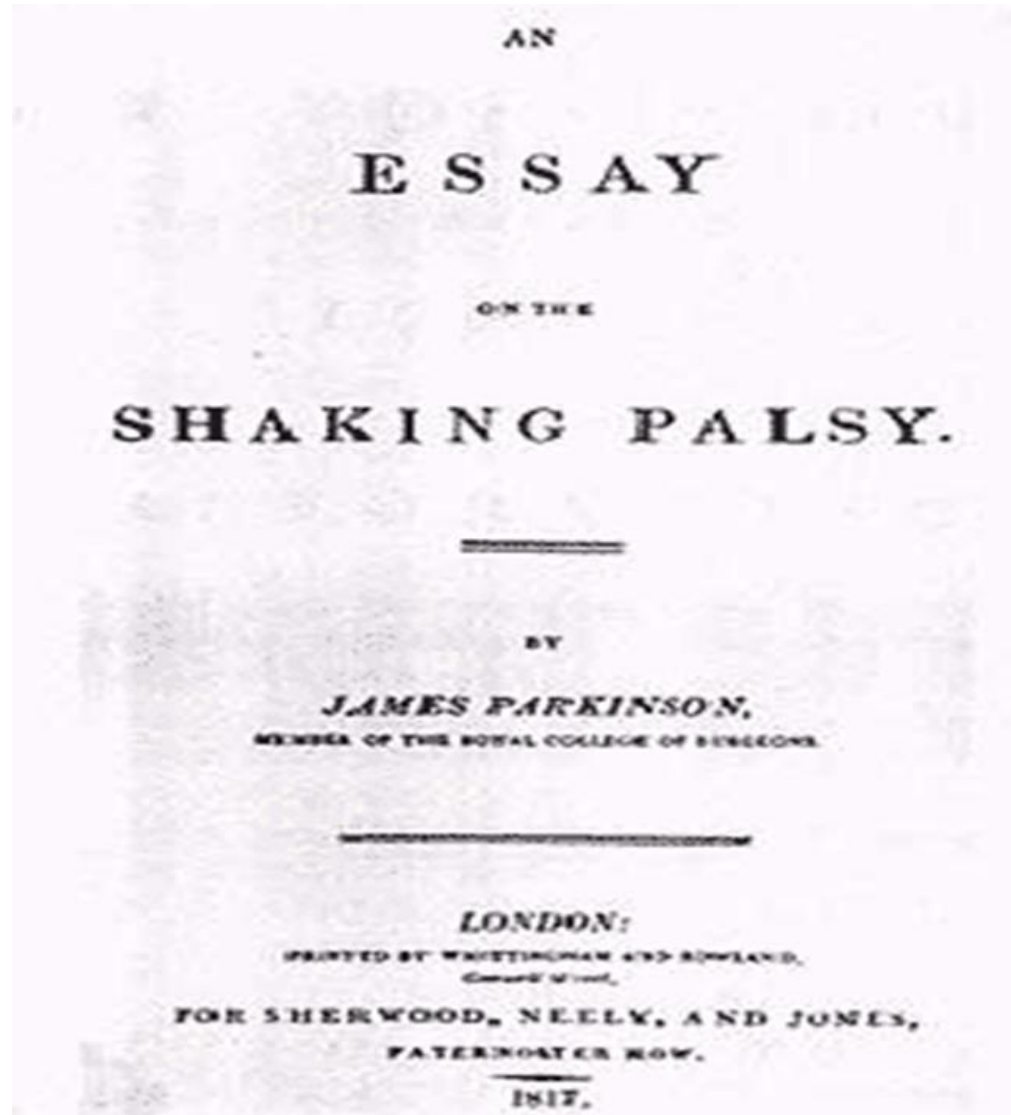
Neuroloog/somnoloog

*..in this stage, the sleep becomes
much disturbed...*

*...but even when exhausted, nature
seizes a small portion of sleep...*

*...the trembling would increase until
it awakened him: when he always
was in a state of agitation and
alarm...*

BELANG VAN SLAAP

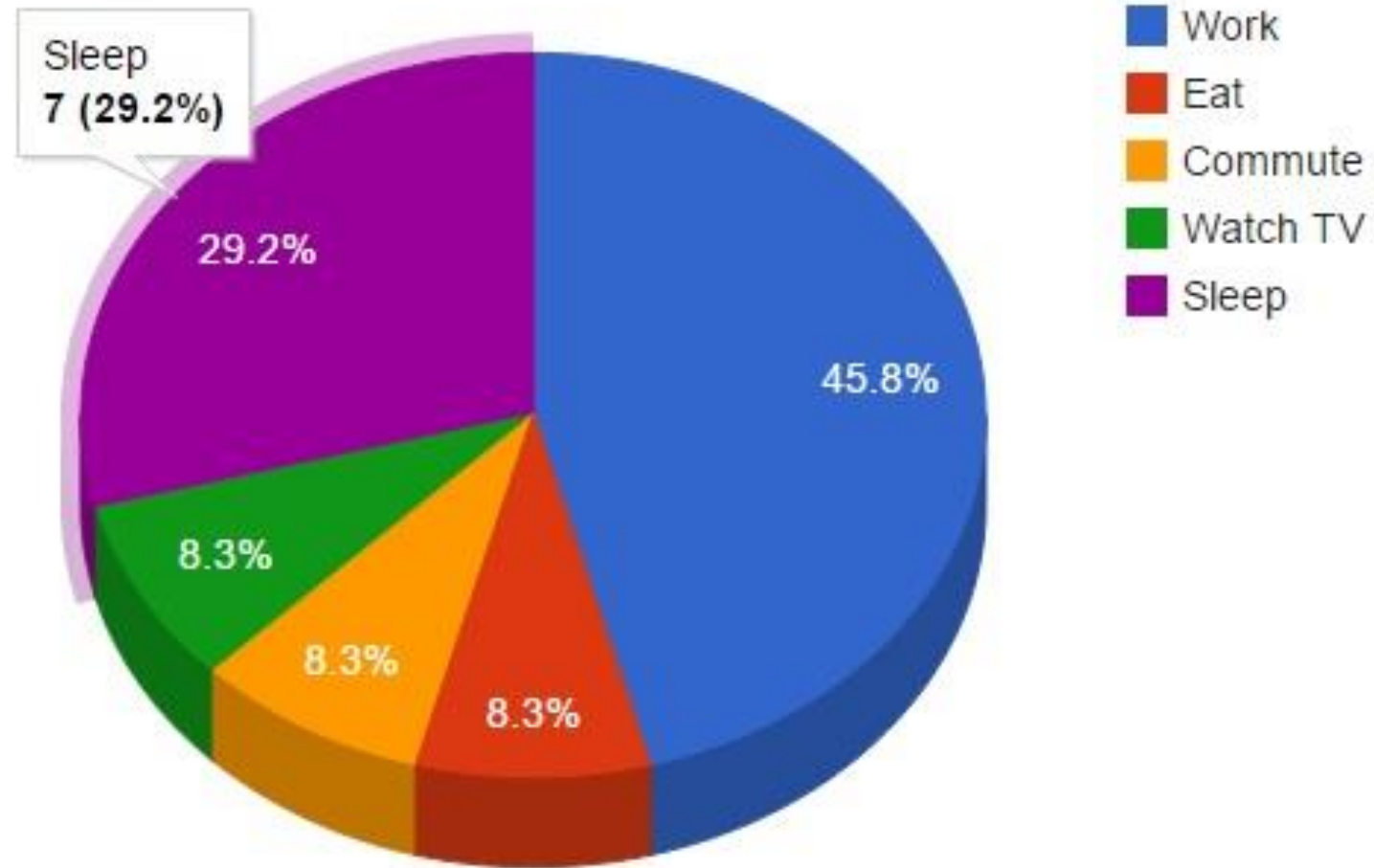
- 153 patiënten ParC dagcentrum
- Top 5 problemen

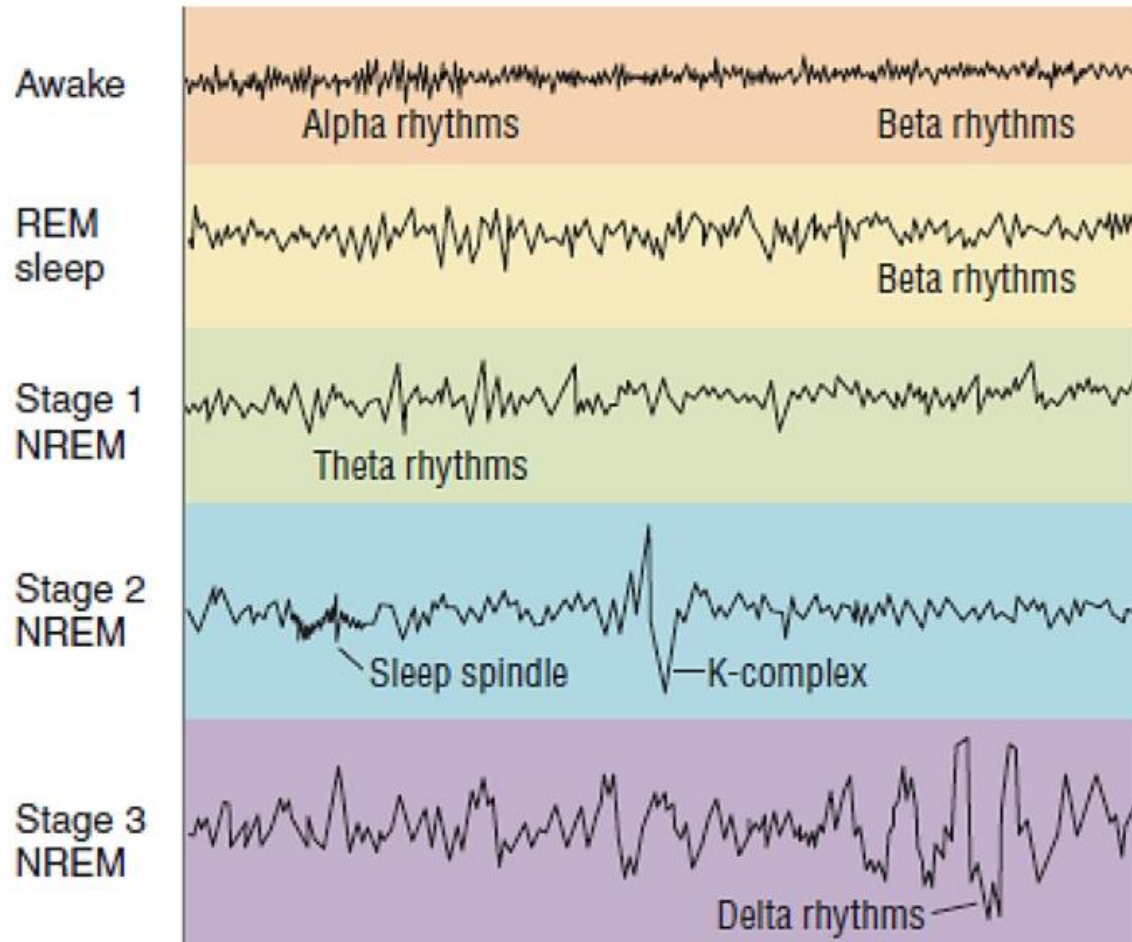
Prioriteit nummer	Ik wil tijdens het bezoek aan het ParC Dagcentrum aandacht voor .....
	Woonsituatie
	Medicatie
	Dagindeling
	Informatie over hersenoperaties
	Lichamelijke conditie

	Prioritized		Prioritized
Movement	122 (79.7)	Nutrition	36 (23.5)
Medication	112 (73.2)	Information about brain surgery	33 (21.6)
Physical condition	97 (63.4)	Behavior	32 (20.9)
Memory	66 (43.1)	Chewing/swallowing	32 (20.9)
Speech	59 (38.6)	Medical devices	32 (20.9)
Sleep	58 (37.9)	Leisure activity	32 (20.9)
Autonomic dysfunction	56 (36.6)	Self care	28 (18.3)
Mood	48 (31.4)	Daily schedule	23 (15.0)
Sexuality	44 (28.8)	Living situation	21 (13.7)
Drooling	43 (28.1)	Employment	21 (13.7)
Transport	39 (25.5)	Household activities	20 (13.1)
Social contacts	37 (24.2)		

	Prioritized		Prioritized
Movement	122 (79.7)	Nutrition	36 (23.5)
Medication	112 (73.2)	Information about brain surgery	33 (21.6)
Physical condition	97 (63.4)	Behavior	32 (20.9)
Memory	66 (43.1)	Chewing/swallowing	32 (20.9)
Speech	59 (38.6)	Medical devices	32 (20.9)
Sleep	58 (37.9)	Leisure activity	32 (20.9)
Autonomic dysfunction	56 (36.6)	Self care	28 (18.3)
Mood	48 (31.4)	Daily schedule	23 (15.0)
Sexuality	44 (28.8)	Living situation	21 (13.7)
Drooling	43 (28.1)	Employment	21 (13.7)
Transport	39 (25.5)	Household activities	20 (13.1)
Social contacts	37 (24.2)		

My Daily Activities

REM slaap

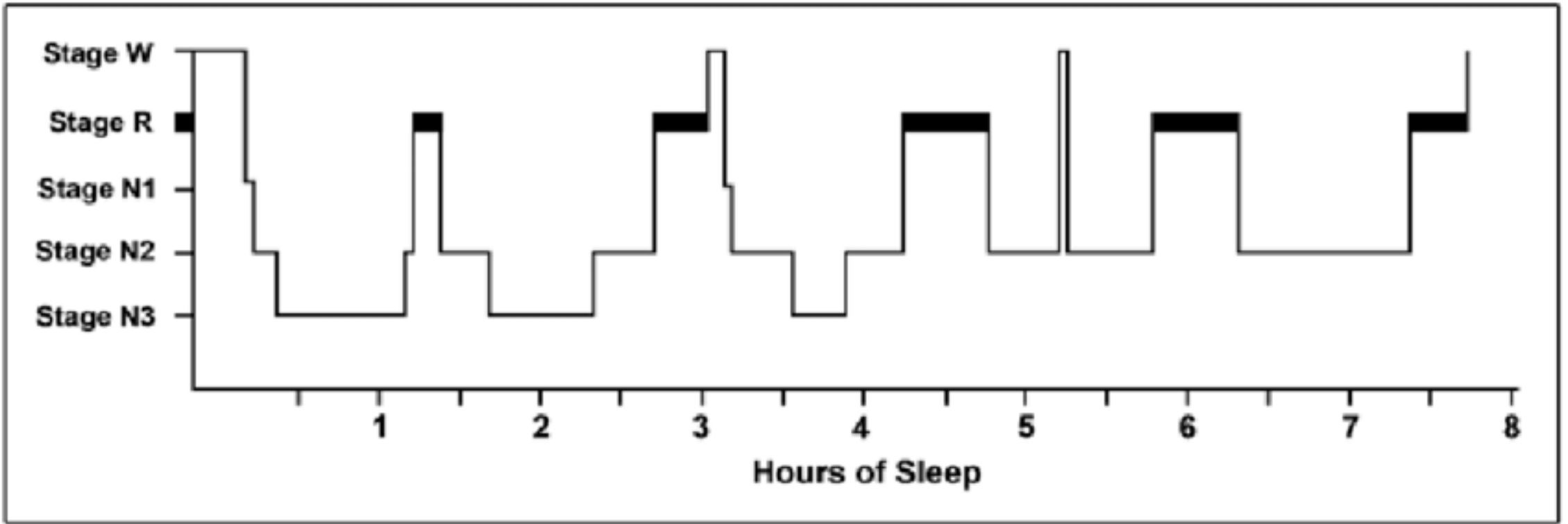
- Emotioneel herstel

N3 (slow wave sleep/diepe slaap)

- Vorming geheugen
- Herstel

N1+N2

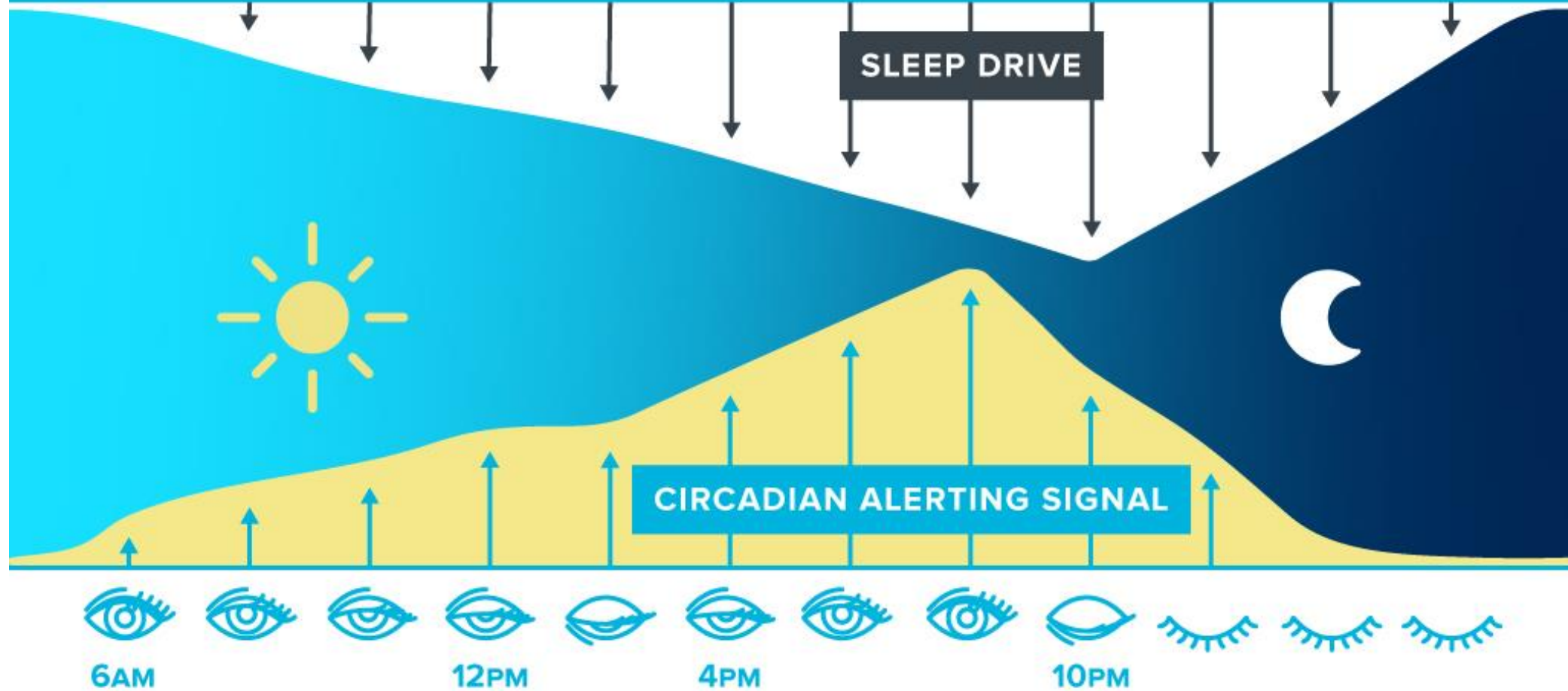
- Rest slaap

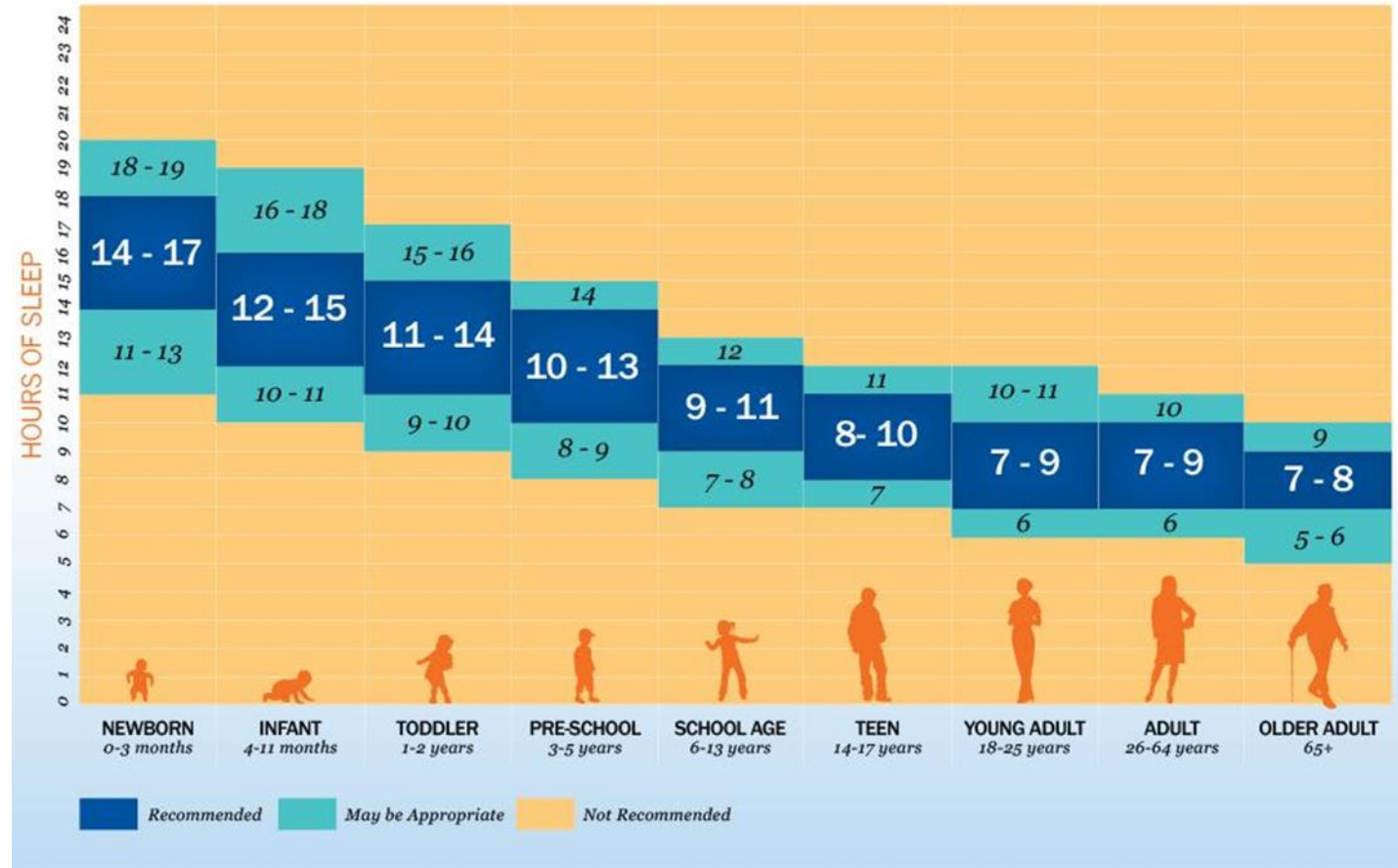

THE 2-PROCESS MODEL OF SLEEP REGULATION

Pn

SLEEP DURATION RECOMMENDATIONS

SLEEPFOUNDATION.ORG | SLEEP.ORG

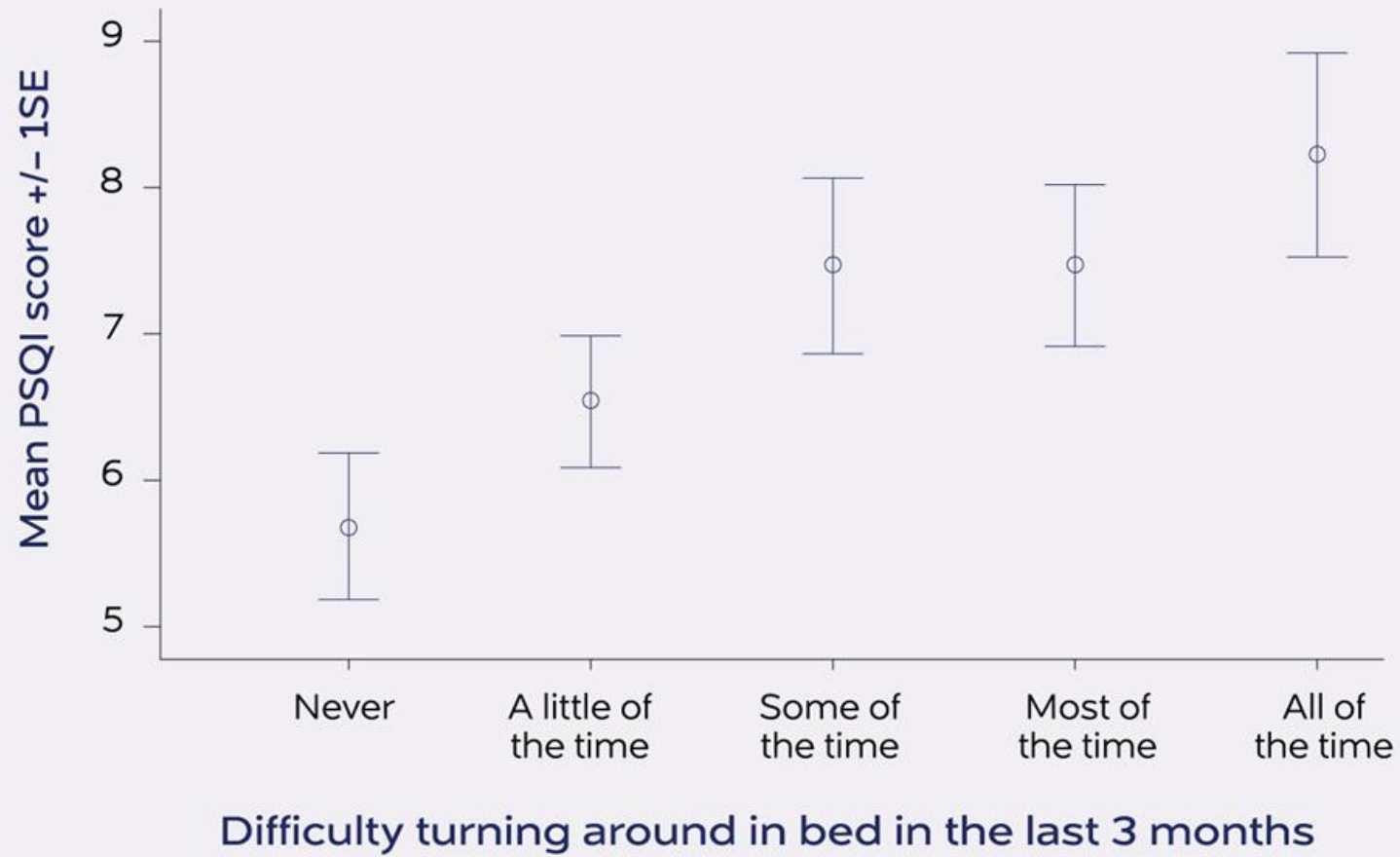
SLAAPSTOORNISSEN

- Insomnie -> problemen met in en doorslapen
- Hypersomnie -> slaperigheid overdag
- Parasomnie - > nachtelijke onrust tijdens de slaap
- Circadiane ritmestoornissen -> verschoven ritme
- Slaapgerelateerde bewegingsstoornissen -> rusteloze benen syndroom
- Slaapgerelateerde ademhalingsstoornissen -> slaap apneu syndroom

INSOMNIE BIJ PARKINSON

- Primaire insomnie
- Moeite met bewegen in de nacht
- Nachtmerries, hallucinaties
- Geheugenstoornissen, dementie
- Naar het toilet moeten
- Nachtelijke pijn
- Medicatie

PSQI = Pittsburgh Sleep Quality Index

Louter et al., J Am Geriatr Soc, 2012

WAT DOE JE ERAAN?

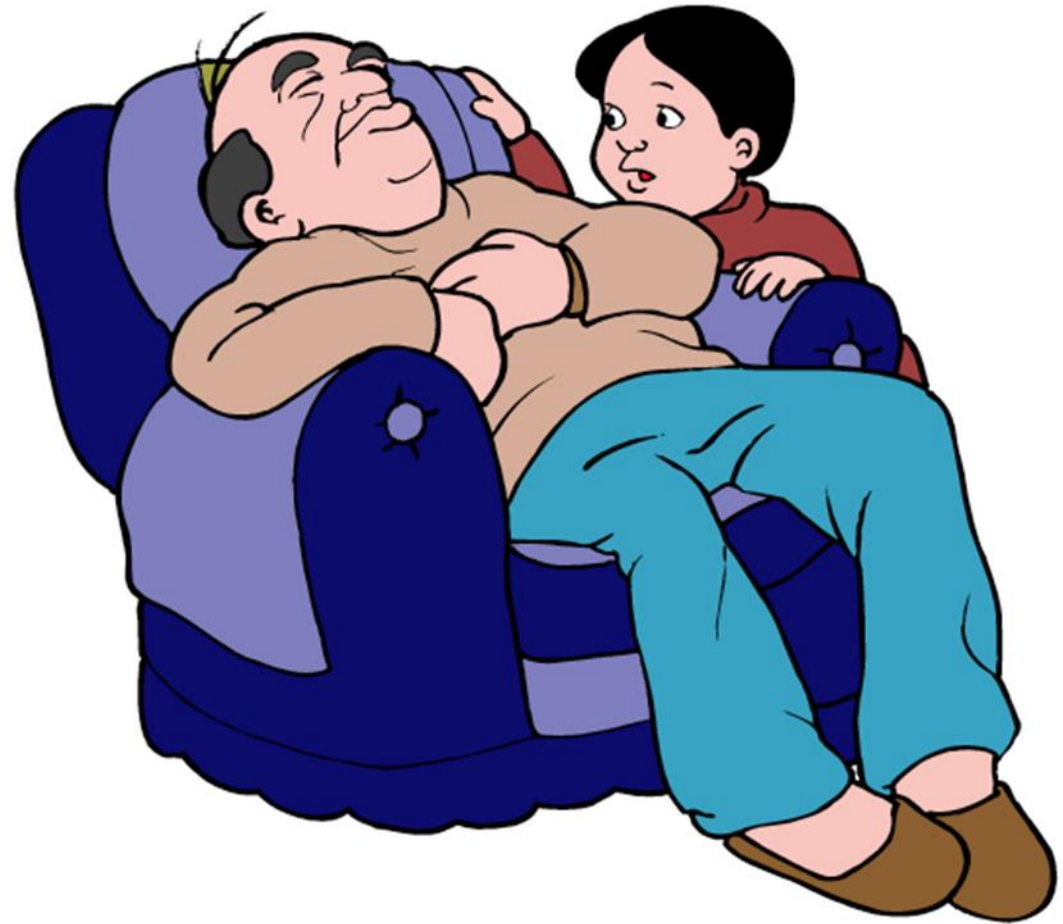
- Afhankelijk van oorzaak
- Parkinsonmedicatie veranderen
- Goede slaaphygiene
- Slaapoefentherapie/cognitieve gedragstherapie voor slaap

The screenshot shows the website 'slaapoefentherapie.nl'. The header includes the logo, 'ADRESSEN', and social media icons. The navigation menu lists: HOME, SLAAPPROBLEMEN, PATIENTEN, PROFESSIONALS, E-HEALTH, BLOG, and SHOP. The hero section features a woman sleeping and the text 'SLAAPPOEFENTHERAPIE' and 'professionele hulp bij slaapproblemen'. Below this are three columns: 'Slaapprobleem' (What is a sleep problem? Where can I get help?), 'Behandeling' (One-on-one, Day group, Evening), and 'Slaaptherapie' (Uitlog, Therapeuten, Info verwijzers). A 'CORONA COVID-19' section mentions alternative consultation methods. A 'CONTACT PAGINA' section includes a map of the Netherlands and social media icons. At the bottom, there is a link to 'INTERESSANTE ARTIKELN OVER SLAPEN ...' with a sub-link 'Acceptance and commitment therapy - versus'.

HYPERSOMNIE BIJ PARKINSON

- Door de Parkinson zelf
- Door de medicatie
- Door verschuiving slaap-waakritme

WAT DOE JE ER AAN?

- Afhankelijk van oorzaak
- Aanpassen medicatie
- Goed aanhouden slaap-waakritme

PARASOMNIE BIJ PARKINSON

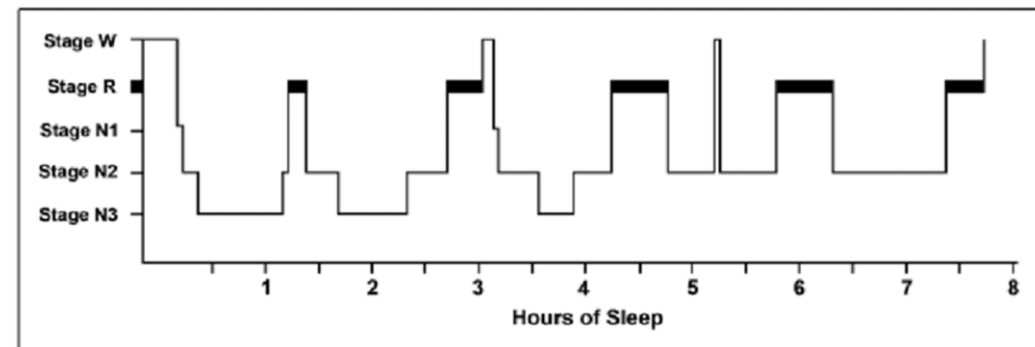
Diepe slaap

- verward ontwaken/slaapwandelen/praten in slaap
- tandenknarsen
- nachtangst
- hoofdbonken

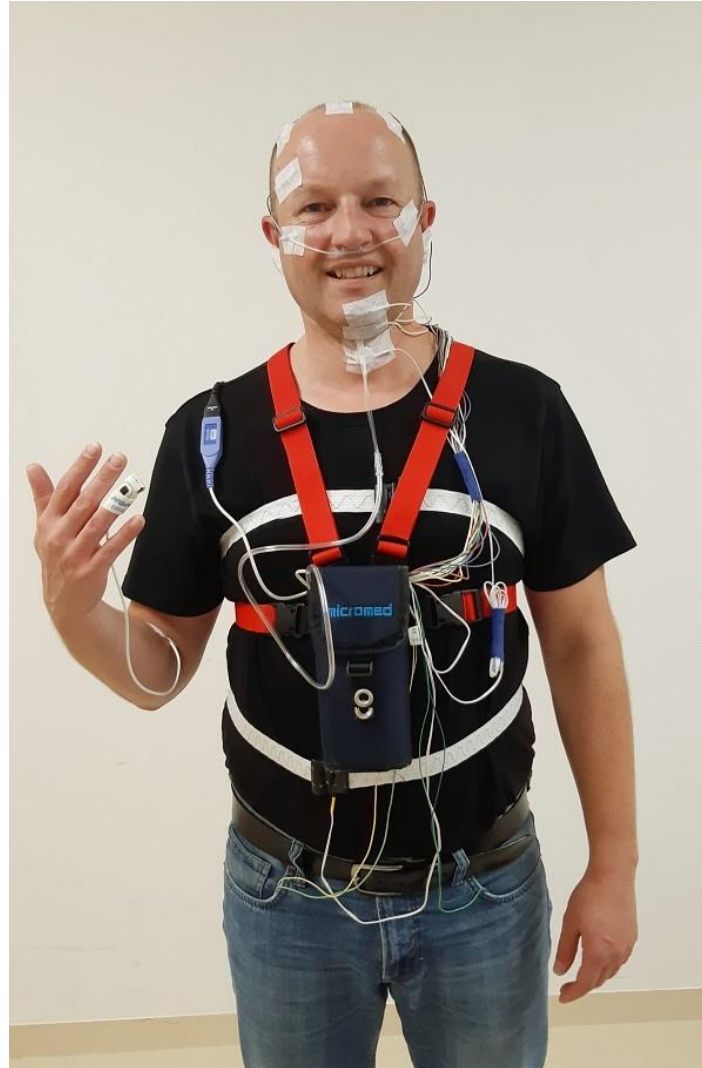

Droomslaap

- nachtmerries
- REM- sleep behavior disorder

SLAAPONDERZOEK

FPS: 7.07 03/08/2012 23:26:56

REM SLEEP BEHAVIOR DISORDER

- Dromen uitvoeren tijdens REM slaap
  - > Slaan, schoppen, lachen, roepen, praten
- Patient merkt er vaak niks van
- Verwondingen

WAT DOE JE ER AAN

- Goede slaaphygiene
- Speciale medicatie

SLAAPADVIEZEN

- Actief overdag, en afbouwen activiteiten in de avond
- Prettige slaapomgeving
- Gebruik het bed alleen om te slapen
- Regelmatige bedtijden
- Niet te lang in bed
- Ga uit bed als u te lang wakker ligt
- Geen klok
- Let op met dutjes
- Geen cafeïne/nicotine na 18:00 uur
- Matig met alcohol

Neem slechte slaap niet voor lief
Bespreek uw slaapproblemen met uw neuroloog/parkinson
verpleegkundige